

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра психології

Затверджено

На засіданні кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри _____
проф. Грабовська С.Л.

Силабус з навчальної дисципліни ЗК 1.1.02

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

що викладається в межах ОПП «Психологія»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

для здобувачів зі спеціальності 053 «Психологія»

Львів 2023р.

Назва курсу	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Коперніка, 3, кафедра психології;
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра психології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 «Соціальні та поведінкові науки»; 053 «Психологія»
Викладач (-і)	ГАПОН НАДІЯ ПАВЛІВНА, доктор філософських наук, професор, професор кафедри психології Львівського національного університету імені Івана Франка
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта nadiya.hapon@lnu.edu.ua mob.tel. +380977557682
Консультації по курсу відбуваються	Вівторок 16.25 – 17.25 (по чисельнику). (viber mob.tel. +380977557682)
Сторінка курсу	https://filos.lnu.edu.ua/academics/master/spetsialnist-psykholohiia-053
Інформація про курс	Курс розроблений для магістрів першого року навчання. Зміст курсу спрямований на поглиблення та розширення знань магістрів про основні поняття методології науки та загальний категоріальний апарат психології, сформувані уявлення про парадигми психологічної науки (проблеми предмету, методу, пояснення), а також для засвоєння зразків та оволодіння навичками методологічного та теоретичного мислення професіональних психологів, закріплення уявлення про структуру психології як системи знань;

Коротка анотація курсу	Пропонований навчальний курс містить інформацію про методологію психології, її загальні теорії, загальні принципи в психології та її базові категорії та проблеми.
Мета та цілі курсу	<p>Створенні необхідних умов для: забезпечення методологічної та теоретичної грамотності студентів-магістрів, що відображається у розумінні ними специфіки методології науки та психологічної практики, її цілей та функцій, її співвідношення з філософською гносеологією, епістемологією та філософією науки; Виробити компетентності:</p> <p>ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДІТЕРАТУРИ</p> <p><i>Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гапон Н.П. Теоретико-методологічні проблеми психології: навч. посіб./ Н.П. Гапон. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 180 с. 2. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.- метод. посіб. / О. Л. Туриніна. – Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. – С.-39-49 http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/metod_psih_dosl.pdf 3. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретико-методологічні проблеми: навч. посіб. / В. О.Татенко. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 288 с. <p><i>Додаткова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Балл О. Г. Конкретизація психологічного трактування особистості за допомогою модельної концепції культури /

- О. Г. Балл, В. О. Медінцев; [за ред. С. Д. Максименка] // Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2012. – Вип. 40. – С. 36–51.
5. Гапон Н.П. Категорія досвіду в модерній та постмодерній психологічній науці /Н. П. Гапон // Антропологічні проблеми людини: колективна монографія; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 132–150
6. Гапон Н. Концепт «суб'єктизації» у праці Мішеля Фуко «плекання себе»/ Н. Гапон // Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. – 2019. – Вип. 24. – С. 45-52. – Режим доступу до ресурсу: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/Visnyk-L-vivs-koho-universytetu.-Serii-filosofs-ki-nauky-24-2019.pdf>
7. Гапон Н. Основні концептуальні ідеї Мішеля Фуко з позицій сучасної психології» / Н. Гапон // Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. – 2022. – Вип. 12. – С. 23–30. – Режим доступу: <https://doi.org/10.30970/PS.2022.12.3>
8. Гапон Н.П. Психологія гендеру: навч. посіб. / Н. П. Гапон. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – 208 с.
9. Гапон Н. П. Соціальна психологія: навч. посібник / Гапон Н. П. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 83. – 366 с.
10. Гапон Н. Толерантність як засадничий принцип методологічних підходів у вітчизняних гендерних дослідженнях / Н. Гапон // Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект : колек. монографія / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 82–99.
11. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер / Н. Гапон // [Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – № 16.](http://www.apfs.in.ua/v16_2017/8.pdf) – С. 19–21. – Режим доступу до ресурсу: http://www.apfs.in.ua/v16_2017/8.pdf
12. Гапон Н. П. «The posthuman» Розі Брайдотті: аналіз теорії критичного постгуманізму / Н. П. Гапон // Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. – 2022. – Вип. 29. – С. 101–107. – Режим доступу:

<https://doi.org/10.30970/PHS.2022.29.11>.

13. Деннет Д. Пояснення «магії» свідомості / Д. Деннет // Психологія і суспільство. – 2018. – №1 (35). – С. 6–44.
14. Інтегративно-особистісний підхід у психологічній науці, практиці / О. Балл, О. Губенко, О. Завгородня та ін. / За ред. О. Балла. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 206 с.
15. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології : навчальний посібник / Є. М. Калюжна. – Київ : ПК ДСЗУ, 2019. – 136 с.
16. Копець Л. В. Класичні експерименти в психології / Л. Копець. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2010. – 283 с.
17. Кун Т. Структура наукових революцій / Т. Кун. – Київ : Port-Royal, 2001. – 228 с.
18. Максименко С. Теорія специфічних рушіїв розвитку Г. С. Костюка / С. Максименко // Проблеми сучасної психології : зб. праць. – 2019. – (27). – С. 7–19.
19. Олександр Ткаченко як методолог і теоретик психологічної науки (до 70-річчя від дня народження) // Психологія і суспільство. – 2009. – №1 (35). – С. 6–44.
20. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – С. 9 – 17; 35–40; 107–110. – 430 с.
21. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології : посібник / В. В. Рибалка. – Київ : СПООД НАПН України, 2017. – 144 с.
22. Роменець В. А. Вчинок і постання канонічної психології / В. А. Роменець // Людина. Суб'єкт. Вчинок. Філософсько-психологічні студії / За ред. В.О. Татенка. – Київ : Либідь, 2006. – С. 11–36.
23. Савченко О. Свідомість і рефлексія у базисі психологічного теоретизування / О. Савченко // Психологія і суспільство. – 2018. – № 3–4. – С. 67–89.
24. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с. – Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/stolar.pdf
25. Татенко В. О. Наукова психологія про душу і дух людський / В. О. Татенко // Вісник [Київського інституту

- бізнесу та технологій]. – 2012. – № 3. – С. 20-25. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2012_3_6.
26. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу : соціально-психологічний вимір : монографія / Віталій Татенко. – Київ : Міленіум, 2017. – 184 с.
27. Титаренко Т. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія / Т. М. Титаренко, О. М. Кочубейник, К. О. Черемних ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Київ : Міленіум, 2014. С. 45–62. – 206 с.
28. Ткаченко О. М. Принципи та категорії психології / О. М. Ткаченко. – Київ : Вища школа, 1979. – С. 3–10. – 198 с.
29. Фурман А. В. Методологічні підходи до сутнісного пізнання толерантності у рамках психосоціального теоретизування / А. В. Фурман, О. Я. Шаюк // Психологія і суспільство. – 2019. – № 2. – С. 5–26.
30. Шюц А. Структури життєсвіту / А. Шюц, Т. Лукман ; [пер. В. І. Кебуладзе]. – Київ : Український Центр духовної культури, 2004. – 560 с.
31. Bargh J. A. Automaticity of Social Behavior : Direct Effects of Trait Construct and Stereotype Activation on Action / John A. Bargh, Mark Chen, and Lara Burrows // Journal of Personality and Social Psychology. – 1996. – Vol. 71. – No. 2. – P. 230–244.
32. Bauman Z. Retrotopia / Z. Bauman. – Warszawa : Wydawnictwo naukowe PWN SA, 2018. – 280 s.
33. Braidotti R. Patterns of Dissonance: A Study of Women and Contemporary Philosophy / R. Braidotti. – Cambridge : Polity Press, 1991. – 326 p.
34. Agata Chudzicka-Czupała A. Associations between coping strategies and psychological distress among people living in Ukraine, Poland, and Taiwan during the initial stage of the 2022 War in Ukraine European / Agata Chudzicka-Czupała, **Nadiya Hapon**, Roger Ho Chun Man, Dian-Jeng Li, Marta Żywiołek-Szeja, Liudmyla Karamushka, Damian Grabowski, Mateusz Paliga, Roger S. McIntyre, Soon-Kiat Chiang, Bartosz Pudełek, Yi-Lung Chen & Cheng-Fang Yen // European Journal of Psychotraumatology. – 2023. – Volume 14. – URL : <https://doi.org/10.1080/20008066.2022.2163129>
35. Chudzicka-Czupała A. Depression, anxiety and post-traumatic stress during the 2022 Russo-Ukrainian war, a comparison between populations in Poland, Ukraine, and Taiwan /A. Chudzicka-Czupała, **N. Hapon**, S.-K. Chiang , M. Żywiołek-Szeja , L. Karamushka , C. T. Lee , D. Grabowski , M. Paliga , J. D. Rosenblat , R. Ho, R. S. McIntyre, Y.-L.

	<p>Chen // Scientific Reports. – 2023. – Mar 3; – 13(1): 3602. – URL : https://doi.org/10.1038/s41598-023-28729-3</p> <p>36. Hapon N. Ontological security of an individual: attachment styles and coping strategies /N. Hapon, A. Vovk, I. Snyadanko, L. Fedyna // Journal of Education Culture and Society – 2021. – Vol. 12. – № 2. – P. 317-329. – URL : https://doi.org/10.15503/jecs2021.2.317.329</p> <p>37. Hapon N. P. The socio-ontological aspect of nomadism analysis : the lifeworld of a human and a family / N. P. Hapon, A. F. Karas // Philosophical and methodological challenges of the study of modern society : collec. monog.; T. V. Andrushchenko, Z. M. Atamaniuk, Ye. R. Borinshtein, etc. – Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. – P. 109–128.</p> <p>38. Hjelte L. Personality Theories: Basic Assumptions, Research, and Applications. 3th ed. / Larry A. Hjelte, Daniel J. Ziegler. – McGraw Hill, 1992. – 624 p.</p> <p>39. Osbeck L. Science, Values, and Persons / L. Osbeck // Values in Psychological Science: Re-imagining Epistemic Priorities at a New Frontier. Cambridge: Cambridge University Press? 2018. – P. 11–40. – 142 p. – URL: doi:10.1017/9781316471302.003</p> <p>40. Russell B. Is There a God? / B. Russell // The Collected Papers of Bertrand Russell, Volume 11: Last Philosophical Testament, 1943-68 [ed. John G. Slater and Peter Köllner]. – London : Routledge, 1997. – P. 543-548.</p> <p>41. Searle J. R. The rediscovery of the mind / John R. Searle. – Cambridge, MA : The MIT Press, 1992. – 320 p.</p> <p>42. Standing G. The Precariat : The New Dangerous Class / G. Standing. – London : Bloomsbury Academic, 2011. – 191 p.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	<p>32 годин аудиторних 3 них 16 годин лекцій 16 годин практичних занять 58 годин самостійної роботи</p>
Очікувані результати навчання	<p>ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.</p>

	<p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.</p>
Формат курсу	Очний/дистанційний
Ключові слова:	теорія психології, методологія психології, категорії психології, закони в психології, рівні методології в психології, принципи психології, наукова психологія
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисципліни історія психології, теоретико-методологічні проблеми психології, соціальна психологія, психологія особистості.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції презентації дискусії
Необхідні обладнання	мультимедійний пристрій
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Участь у дискусіях до теми на лекції та практичному (денне/заочне) (8/10 балів+16/10 балів=24/20 бали) • Контрольні роботи 2x5 балів=10 балів • Виконання завдань (реферування іншомовного джерела у вигляді презентації або тексту, аналіз відеолекції, презентації тощо) 16/20 балів. Допуск до іспиту – 26 балів за підсумковий контроль. • іспит балів 50 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p>

Питання до іспиту

1. Психологія у системі методології науки. Основні представники методології науки.
2. Теорія як складова наукового пізнання. Структура та різновиди теорій.
3. Концепція. Поняття і концепт.
4. Типологія гіпотез
5. Структура наукового дослідження
6. Етапи та зміст наукового дослідження
7. Наукова парадигма та її розуміння Т. Куном.
8. Дискурс та його розуміння М. Фуко.
9. Поняття та характеристика методології психології.
10. Проблеми, завдання методології психології.
11. Соціальна роль психології у працях С. Московічі.
12. Загальна та конкретна методологія. Регулятивні правила застосування конкретних методів і методик психологічної науки.
13. Методологічна вертикаль психології. Щаблі методологічного простору психології (В. В. Рибалка).
14. Функції методології психології.
15. Компоненти наукового знання в психології: концепція, теорія, закон. Артефакт.
16. Загальний аналіз методологічних підходів у психології.
17. Суб'єктно-вчинковий підхід у психології (В. А. Роменець).
18. Поняття наукового принципу у психології. Пояснювальні принципи психології.
19. Загальна характеристика принципів психології у праці О. М. Ткаченка «Принципи та категорії психології».
20. Основні принципи сучасної психології.
21. Принцип толерантності у психології та його роль у конструюванні гендерного-чутливих методів та методик (С. Бем, Р. Стернберг).
22. Основні проблеми методу в психології.
23. Кореляційні дослідження, їх переваги (вивчення впливу факторів у природніх умовах) та недоліки (двозначна інтерпретація причини та наслідку).
24. Експериментальні дослідження: пошук причин та наслідків.
25. Наукові поняття «психіка», «душа», «дух» у сучасній психології.
26. Категорії психології. Свідомість.
27. Категорії особистість, діяльність, спілкування у психології.
28. Категорія особистісного досвіду у модерній та пізньомодерній науці.
29. Розуміння свідомості (концепції, моделі) в класичній, некласичній та постнекласичній психології (згідно схеми О. Савченко).
30. Взаємозв'язок свідомого та несвідомого в експерименті Дж. Барга.
31. «Важка проблема свідомості» Д. Дж. Чалмерса.
32. Людина без свідомого досвіду у Д. К. Деннета

	<p>33. Іntenційність станів свідомості та її сутнісні властивості (Дж. Серль).</p> <p>34. Трактування особистості засновником персонології Г. Олпортом.</p> <p>35. Трактування особистості як якості особи в сучасній українській психології (.</p> <p>36. Підходи до дослідження проблематики особистості.</p> <p>37. Завдання та специфіка типологій особистості.</p> <p>38. Невизначеність категоріального статусу Я-концепції.</p> <p>39. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «свобода – детермінізм»</p> <p>40. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «раціональність – ірраціональність».</p> <p>41. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «холізм – елементалізм»</p> <p>42. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «конституціоналізм – інвайронменталізм»</p> <p>43. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «змінюваність – незмінність»</p> <p>44. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «суб'єктивність - об'єктивність»</p> <p>45. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «проактивність – реактивність»</p> <p>46. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «гомеостаз – гетеростаз»</p> <p>47. Аналіз теорій особистості за дихотомним критерієм «пізнаванність – непізнаваність»</p> <p>48. Критерії оптимальності теорій особистості. Верифікованість</p> <p>49. Критерії оптимальності теорій особистост. Евристична цінність</p> <p>50. Критерії оптимальності теорій особистості. Внутрішня економність й узгодженість.</p> <p>51. Критерії оптимальності теорій особистості. Ширина охоплення.</p> <p>52. Критерії оптимальності теорій особистості. Функціональна цінність</p> <p>53. Психологія та сучасність. Криза в модерн психології та її форми.</p> <p>54. Соціальнозначущі проблематизації у сучасній психології.</p> <p>55. Експертна місія психологічної науки та практики (Е. Гіденс).</p> <p>56. Проблема ідентичності / номадизму людини постсучасності (З. Бауман, Р. Брайдотті).</p> <p>57. Методологічна концепція «диференційної різноманітності» (Ж. Дельоз, П.-Ф. Гваттарі).</p> <p>58. Постсучасність та акценти досліджень у європейській психології.</p> <p>59. Перспективи психологічних досліджень у час глобалізації / фрагментації.</p> <p>60. Трансформації життєсвіту людини та перспективи психологічних досліджень.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу. https://cutt.ly/WTiZpna

ДОДАТОК

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література. Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 2 год	<p>МОДУЛЬ 1. Змістовий модуль 1. Методологія та теорія: загальні характеристики Тема1. Психологія в системі методології, компоненти наукового пізнання Поняття методології. Методологія науки, її основне призначення. Рівні методології: загальнонаукова методологія, методологія конкретних галузей знання, часткові теорії. Внесок у розвиток методології науки науки представників неопозитивізму (Б. Рассел, Р. Карнап). Критичний реалізм К. Поппера. Представники прагматизації і соціологізації науки (Т. Кун, П. Фейєрабенд). Теорія як складова наукового пізнання. Теорія як комплекс поглядів, уявлень, ідей, спрямованих на трактування та пояснення певного явища. Науковий концепт. Відмінність між концептом та поняттям. Типологія гіпотез. Наукова проблема. Етапи та зміст наукового дослідження. Наукова парадигма. Термін «парадигма» у філософії науки. Застосування поняття парадигми Т. Куном («Структура наукових революцій»). Основні аспекти парадигми (епістемічний, соціальний). Дискурс. Поняття дискурсу. Перша філософська концепція дискурсу М. Фуко. Соціальна система та дискурс. Співвідношення дискурсу та теорії.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1, 12,28,29	Опрацювання літератури 3,6год	1
1 2 год	<p>Тема 1. Психологія в системі методології, компоненти наукового пізнання Запитання для дискусії: 1. Якими є основні проблеми, завдання методології? 2. Що таке є загальна та конкретна методологія?</p>	Семінарське заняття	ПР, СХ, ГФ	1, 12,28,29	Опрацювання літератури 3,6 год	

	<p>3. Що ви знаєте про регулятивні правила застосування конкретних методів і методик психологічної науки?</p> <p>4. У чому полягає сутність методологічної вертикалі психології?</p> <p>5. Якими є функції методології?</p> <p>6. Як ви охарактеризуєте етапи розвитку методологізму у психологічній науці?</p> <p>7. Як ви охарактеризуєте онтологізм, гносеологізм, методологізм як етапи наукової рефлексії?</p> <p>8. Якими є методологічні підходи у психології?</p>					
3 2 год	<p>Тема 2. Методологія психології Поняття та характеристика методології психології. Проблеми, завдання методології психології. Соціальна роль психології у працях С. Московічі. Загальна та конкретна методологія. Регулятивні правила застосування конкретних методів і методик психологічної науки. Методологічна вертикаль психології. Щаблі методологічного простору психології (В. В. Рибалка). Функції методології. Етапи розвитку методологізму у психологічній науці. Функції методології: соціокультурна, орієнтовно-спрямовуюча, організаційно-структурна, евристична, прогностична. Наукова рефлексія як теоретична діяльність пізнання. Онтологізм, гносеологізм, методологізм як етапи наукової рефлексії. Компоненти наукового знання в психології: концепція, теорія, закон. Артефакт. Загальна характеристика основних методологічних підходів у психології. Методологічний підхід у психології. Історико-генетичний підхід. Особистісний підхід. Віковий підхід. Діяльнісний підхід. Суб'єктно-вчинковий підхід. Індивідуальний підхід. Системний підхід.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1, 4,16,17	Опрацювання літератури 3,6 год	2
3 2 год	<p>Тема2. Психологія в системі методології, компоненти наукового пізнання Запитання для дискусії: 9. Якими є основні проблеми, завдання методології? 10. Що таке є загальна та конкретна методологія? 11. Що ви знаєте про регулятивні правила застосування конкретних методів і методик психологічної науки? 12. У чому полягає сутність методологічної вертикалі психології? 13. Якими є функції методології?</p>	Семінарське заняття Контрольна робота	ПР, СХ, ГФ	1, 4,16,17	Контроль на робота, теми 1-2. Опрацювання літератури 3,6 год	3

	<p>14. Як ви охарактеризуєте етапи розвитку методологізму у психологічній науці?</p> <p>15. Як ви охарактеризуєте онтологізм, гносеологізм, методологізм як етапи наукової рефлексії?</p> <p>16. Якими є методологічні підходи у психології?</p>					
5 2 год	<p>Тема 3. Принципи психології Пояснювальні принципи психології. Принцип розвитку. Принцип єдності психіки (свідомості) та діяльності. Принцип творчої самодіяльності. Пояснювальні принципи психології у праці О. М. Ткаченка «Принципи та категорії психології». Основні принципи сучасної психології. Принцип об'єктивності психологічного дослідження. Принципи багатовимірного і багаторівневого існування предмета психології, дослідження психічних явищ у їхньому розвитку, організації розвивальних та формувальних психологічних впливів. Ієрархія методологічних принципів на прикладі експериментальної психології. Толерантність як засадничий принцип досліджень. Толерантність у гендерних дослідженнях. Критика однобічності традиційної («андроцентричної») епістемології. Необхідність розширення інтелектуального потенціалу теорій та входження до них гендерних аспектів.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1,7,13,14,22	Опрацювання літератури 3,6 год	5
5 2 год	<p>Т.3. Принципи психології Тема 3. Принципи психології Запитання для дискусії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке ваше розуміння поняття наукового принципу у психології? 2. Як ви можете охарактеризувати принципи детермінізму, відображення, єдності свідомості та діяльності тощо у психології? 3. Якими є принципи онтологічно-орієнтованої психології? 4. Чи існує ієрархія методологічних принципів (обґрунтуйте на прикладі експериментальної психології)? 5. Яка сутність принципу толерантності як засадничого у руслі методологічних підходів у вітчизняних гендерних дослідженнях? 6. Що породжує традиційна «андроцентрична» епістемологія? 7. Чому виникає необхідність розширення інтелектуального потенціалу теорій та входження до них гендерних аспектів? 	Семінарське заняття	ПР, СХ, ГФ	1,7,13,14,22	Опрацювання літератури 3,6 год	5

7 2 год	<p>Тема 4. Проблеми методів психології Основні проблеми методу в психології. Проблема власного методологічного апарату. Проблема адаптації методів, зарубіжних психодіагностичних методик, об'єктивності, етики дослідження. Проблема якості соціально-психологічної інформації. Опитування громадської думки, порядок пред'явлення запитань, запропоновані варіанти відповідей і формулювання запитань.</p> <p>Проблеми кореляційного дослідження. Кореляційні дослідження, їхні переваги (вивчення впливу чинників у природних умовах) та недоліки (двозначна інтерпретація причини та наслідку). Відтерміновані кореляції, що виявляють послідовність подій.</p> <p>Проблеми експериментальних досліджень. Пошук причин та наслідків психологічних феноменів. Незалежна та залежна перемінні. Логіка експерименту як гіпотетико-дедуктивного методу. Етика проведення експерименту.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1,2,16,19	<i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год	7
7 2 год	<p>Тема 4. Проблеми методів психології Запитання для дискусії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яка сутність проблеми власного методологічного апарату, вибору наукових методів, виокремлення принципів дослідження? 2. Якими є деталі проблеми адаптації методів, адаптації зарубіжних психодіагностичних методик, об'єктивності, етики психологічного дослідження, неадекватності методик до нових реалій? 3. У чому полягає проблема якості соціально-психологічної інформації? 4. Чи криє у собі проблеми метод опитування громадської думки (зверніться до пред'явлення запитань, запропонованих варіанти відповідей і формулювання запитань)? 5. У чому полягає сутність кореляційних досліджень, їхніх переваг та недоліків? 6. Що таке відтерміновані кореляції, які виявляють послідовність подій? 7. Які проблеми експериментального дослідження? 8. Якою є етика проведення експерименту? 9. Якою є логіка експерименту як гіпотетико-дедуктивного методу? 	Семінарське заняття	ПР, СХ, ГФ	1,2,16,19	<i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год	7

<p>9 2 год</p>	<p>Тема 5. Категорії психології Категорія «психіка». Визначення категорії. Узагальнення сутнісних онтологічних ознак психічної реальності: евідентність, рефлексивність, інтенціональність, суб'єктність. Узгодження семантичних контекстів уявлення про психічне. Душа як найвищий вияв тілесного життя. Дух як вищий вияв душевної істоти. Вихідна «клітинка» психіки у методологічних пошуках О. М. Ткаченка. Загальна характеристика категорій психології. Категорія свідомості. Рівні свідомості. Несвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Категорія особистості. «Індивід», «особистість», «індивідуальність». Категорія діяльності. Категорія спілкування: види, форми, функції, структура. Категорія особистісного досвіду. Поняття досвіду як інтегративна характеристика особистості. Підходи до розгляду категорії особистісного досвіду досвід: Аналіз «висхідних» (подолання психічних криз) та «нисхідних» (невротичні, психотичні) патернів досвіду.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, відеоматеріали</p>	<p>1, 5,3,21</p>	<p><i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год</p>	<p>9</p>
<p>9 2 год</p>	<p>Тема 5. Категорії психології Запитання для дискусії: 1. Яке розуміння категорії «психіка»? 2. Як ви можете охарактеризувати онтологічні ознаки психічної реальності: евідентність, рефлексивність, інтенціональність, суб'єктність? 3. Яке ваше ставлення до положення про те, що душа є найвищим виявом тілесного життя, а дух – вищий вияв душевної істоти? 4. Що таке свідомість, яка її структура, рівні? 5. Який зміст категорій «несвідоме», «підсвідоме», «надсвідоме»? 6. Який зміст категорій особистість, діяльність, спілкування? 7. Як ви ставитеся до інтерпретації категорії особи за допомогою низки контекстуальних понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», «суб'єкт» і «об'єкт» тощо? 8. Як ви охарактеризуєте категорію діяльності, ознаки, структури? 9. Як ви охарактеризуєте категорію спілкування: види, форми, функції, структуру? 10. Розкрийте сутність категорії особистісного досвіду у модерній та пізньомодерній науці. Що таке «висхідні» та «нисхідні» патерни досвіду? 11. Які особливості моделювання особистісного досвіду в поліфонічній психотерапевтичній культурі?</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>ПР, СХ, ГФ</p>	<p>1, 5,3,21</p>	<p><i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год</p>	<p>9</p>

<p>11 2 год</p>	<p>МОДУЛЬ II. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ СВІДОМОСТІ, ОСОБИСТОСТІ ТА ПРАКТИКИ</p> <p>Тема 6. Проблеми дослідження свідомості</p> <p>Розуміння свідомості в психології. Парадигмальні зміни розуміння свідомості. Когнітивістська наука про метамету свідомості. Взаємозв'язок свідомого та несвідомого в експерименті Дж. Барга. Вияви свідомості людини у різних станах континууму «сон-неспання».</p> <p>«Важка проблема свідомості» Д. Дж. Чалмерса. Розбіжності між біологічною роботою мозку і поведінкою. Поняття «квалія». Гіпотеза «філософського зомбі».</p> <p>Людина без свідомого досвіду Д. К. Деннета. Критика фізикалізма. Мозок як «синтаксична машина», яка наслідує здібності «семантичної машини». Поєднання холістичної концепції свідомості з природничими досягненнями.</p> <p>Інтенційність станів свідомості та її сутнісні властивості (Дж. Серль). Аргумент проти ідеї штучного інтелекту, умовний експеримент «Китайська кімната».</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, відеоматеріали</p>	<p>1, 8,18,30.24</p>	<p><i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год</p>	<p>11</p>
<p>11 2 год</p>	<p>Тема 6. Проблеми дослідження свідомості</p> <p>Запитання для дискусії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є парадигмальні зміни проблематизації свідомості? 2. Що говорить когнітивістська наука про метамету свідомості? 3. Яке розуміння свідомості у когнітивній психології? 4. Як ви розумієте сутність експерименту Дж. Барга? 5. Які наслідки впливу експозиції вербального стимульного матеріалу про літніх осіб на досліджуваних студентів у експерименті Дж. Барга? 6. Які вияви свідомості у різних станах континууму «сон–неспання»? 7. У чому полягає сутність «важкої проблеми свідомості» Д. Дж. Чалмерса? 8. Що таке «квалія»? 9. Як ви потрактуєте гіпотезу «філософського зомбі»? 10. У чому полягає сутність концепту «людина без свідомого досвіду» Д. К. Деннета? 11. Якими є сутнісні характеристики станів свідомості (Дж. Серль)? 12. Яка сутність умовного експерименту «Китайська кімната»? 13. Наведіть аргументи «за» та «проти» ідеї штучного інтелекту? 	<p>Семінарське заняття</p>	<p>ПР, СХ, ГФ</p>	<p>1, 8,18,30.24</p>	<p><i>Опрацювання літератури</i> 3,6 год</p>	<p>11</p>

13 2 год	<p>Тема 7. Теоретичні та методологічні проблеми особистості Поняття особистості, класифікація теорій. Особистість – одна із основних категорій психологічної науки. Трактують особистості засновником персонології Г. Олпортом. Трактують особистості як якості особи в сучасній українській психології. Підходи до дослідження проблематики особистості. Критерії класифікації теорій особистості. Типологія особистості. Специфіка типологій. Завдання типологій: дослідницька, пояснювальна (Кречмер, Шелдон); емпірико-описова (Леонгард, Личко); терапевтична. Позитиви та недоліки типологій. Класифікації типологій: гуморальні, морфологічні, психофізичні, «психіатричні», соціально-особистісні. Критерії оптимальності теорій особистості. Критерії персонологічних теорій (Л. Хьелл, Д. Зиглер). Верифікованість. Евристична цінність. Внутрішня узгодженість. Економічність. Ширина охоплення. Функціональна значущість. Невизначеність категоріального статусу Я-концепції.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1, 4,9,15	Опрацювання літератури 3,6 год	13
13 2 год	<p>Тема 7. Теоретичні та методологічні проблеми особистості Запитання для дискусії: 1. Яке ваше розуміння поняття особистості? 2. Які класифікації теорій особистості вам відомі? 3. Як характеризує особистість Г. Олпорт? 4. Чи погоджуєтеся ви з розумінням особистості як сукупності внутрішніх чинників, через які переломлюються всі зовнішні впливи (С. Л. Рубінштейн)? 5. Які загальнотеоретичні проблеми психології особистості: структура особистості, типологія, динаміка, розвитку особи тощо? 6. Якими є емпіричні проблеми: вивчення мотиваційно-потребової сфери особистості, агресивності, тривожності, характеру тощо? 7. Які проблеми персонологічних теорій (наприклад, Фрейда, Юнга, Рубінштейна і т.п.)? 8. Які стратегії вивчення структури особистості? 9. Якими є характеристики критеріїв оцінки теорій особистості за Л. Хьеллом та Д. Зиглером? 10. Якими є основні положення Л. Хьелла і Д. Зиглера, що</p>	Семінарське заняття	ПР, СХ, ГФ	1, 4,9,15	Опрацювання літератури 3,6 год	13

	стосуються природи людини? 11. Які недоліки типологій?					
15 2 год	<p>Тема 8. Методологічні проблеми психології сучасності Психологія та сучасність. Криза в модерн психології та її форми. Зміни у традиційній науці: нові елементи наукового світобачення. Експертна місія психологічної науки та практики (Е. Гіденс). Соціальнозначущі проблематизації у сучасній психології.</p> <p>Проблема ідентичності / номадизму людини постсучасності. Синтез знання про ідентичність у руслі соціально-поведінкових наук. Номадичний модус існування сучасної людини (Р. Брайдотті). Методологічна концепція «диференційної різноманітності» (Ж. Дельоз, П.-Ф. Гваттарі). Принципи пізнання мінливих психологічних явищ: Соціальні проблеми психології в час глобалізації / фрагментації. Постсучасність та акценти досліджень у європейській психології. Перспективи психологічних досліджень у час глобалізації / фрагментації. Трансформації життєсвіту людини та перспективи психологічних досліджень.</p>	Лекція	Презентація, відеоматеріали	1, 23,26,31,6	Опрацювання літератури 3,6 год	15
16 2 год	<p>Тема 8. Методологічні проблеми психології сучасності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як ви охарактеризуєте психологію в час постмодерності? 2. Що таке постмодернізм, які його основні елементи світобачення? 3. Що означає культивування науковцем принципу «методологічного сумніву»? 4. Які причини змін предмета психології? 5. Що таке культурна викоріненість особи? 6. Чому важливим є посилення світоглядного аспекту психологічного пізнання 7. <p>Якими є соціальні проблеми психології в час глобалізації / фрагментації?</p>	Семінарське заняття	ПР, СХ, ГФ	1, 23,26,31,6	Опрацювання літератури 3,6 год	15